

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100208

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-10-2023

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: 1543 від 20.12.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваленко Вікторія Євгенівна

2. Viktoriia Y. Kovalenko

Кваліфікація: к.пед.н., доцент, 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.03

Назва наукової спеціальності: Корекційна педагогіка

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 25-10-2023

Спеціальність за освітою: Дефектологія

Місце роботи здобувача: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.23

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.27, 14.29.35, 14.29.05

Тема дисертації:

1. Позашкільна освіта як фактор розвитку та соціалізації школярів з інтелектуальними порушеннями
2. Out-of-school education as a factor in the development and socialization of schoolchildren with intellectual disabilities

Реферат:

1. У дисертації здійснено теоретико-концептуальне обґрунтування та емпірично досліджено вплив позашкільної освіти на процеси соціалізації та розвитку дітей шкільного віку з інтелектуальними порушеннями. Здійснено комплексний системний теоретико-методологічний аналіз проблеми соціалізації та розвитку особистості в психолого-педагогічній літературі; проаналізовано вікові особливості соціального становлення дітей з нормотиповим розвитком та інтелектуальними порушеннями в теорії та практиці спеціальної освіти. Проаналізовано та узагальнено нормативно-інституційні чинники теорії та практики позашкільної освіти в Україні. Схарактеризовано роль, напрями і функції позашкільної освіти; емпірично досліджено моделі залучення школярів з інтелектуальними порушеннями до позашкільної освіти («колективної освітньої інтеграції», «освітньої інклюзії», «комбінованої» та «масової»). Виокремлено

когнітивно-усвідомлювальний, мотиваційно-ціннісний, емоційно-регулятивний та діяльнісно-поведінковий компоненти та критерії соціалізованості; інтелектуально-знанневий та фізичний компоненти та критерії розвитку. Емпірично досліджено змістовну спрямованість інтересів, особливості соціалізованості та рівні розвитку школярів з інтелектуальними порушеннями на стадіях адаптації, індивідуалізації та інтеграції дотрудової соціалізації. Розроблено, апробовано та впроваджено структурно-функціональну модель соціалізації та розвитку дітей у гуртках позашкільної освіти за моделлю колективної освітньої інтеграції, яка об'єднує системоутворюючі компоненти: цільовий, змістовний, організаційно-процесуальний та результативно-аналітичний. Обґрунтовано та впроваджено спеціальну освітню програму підвищення кваліфікації керівників гуртків «Позашкільна освіта осіб з інтелектуальними порушеннями».

2. This thesis provides a theoretical and conceptual substantiation and empirical study of the impact of out-of-school education on the processes of socialization and development of schoolchildren with intellectual disabilities; it is developed, tested, and implemented a structural and functional model of socialization and development of children in out-of-school work groups. A comprehensive systematic theoretical and methodological analysis of the problem of socialization and personality development in the psychological and pedagogical literature is carried out; the age peculiarities of social formation of children with normotypical development and intellectual disabilities in the theory and practice of special education are analyzed. The normative and institutional factors of the theory and practice of out-of-school education in Ukraine are analyzed and summarized. The role, directions and functions of out-of-school education (educational, upbringing, socializing, socio-cultural, social protection, career guidance, social adaptation, recreational and health, compensatory, social and preventive, rehabilitation) are characterized; the models of involvement of schoolchildren with intellectual disabilities in out-of-school education («collective educational integration», «educational inclusion», «combined» and «mass») are empirically studied. The analysis of psychological, pedagogical, and empirical studies on the problem of socialization, its structural and substantive components, indicators, criteria, and levels, allowed us to identify cognitive-awareness, motivational-value, emotional-regulatory, and activity-behavioral components and relevant criteria. The intellectual, cognitive, and physical components of development and the corresponding criteria are highlighted. A program of experimental research on the levels of socialization and development of schoolchildren with intellectual disabilities has been developed; according to the results of the experimental study, high, medium and low levels of socialization of children of primary, senior and high school age are characterized, descriptive characteristics for each component and level are provided; levels of children's development by physical (high, sufficient, medium, low) and intellectual and cognitive criteria (sufficient, medium, satisfactory, initial) are determined and characterized. The peculiarities of socialization and developmental levels of schoolchildren with intellectual disabilities at different stages of socialization were empirically studied, and it was found that most children of primary and senior school age have a low level of socialization, an average level of socialization was found in majority of high schoolchildren, and a high level of socialization was not found in any of the age groups. The level of development of the majority of high schoolchildren according to the physical criterion is average and sufficient, while primary schoolchildren have low and average levels. Based on the analysis of the results of an experimental study of socialization and levels of development, the identified focus of interest in the artistic and aesthetic, ecological and naturalistic, and tourist and local history areas of out-of-school education, the content and methodological support for the socialization and development of children in out-of-school education work groups are developed and implemented. The spatial-subject, psychodidactic and social conditions of the educational environment of out-of-school education, which should be created on the basis of an out-of-school education institution and a special school when involving schoolchildren with intellectual disabilities on the model of collective educational integration, are characterized. The curricula of the primary and basic levels of out-of-school education in the artistic and aesthetic («Folk Art»), ecological and naturalistic («Floriculture») and tourist and local history areas («Young Tourists» and «Local History») have been modified; the structure of the work group has been developed; the procedure for applying interactive teaching methods (mind maps, lapbooking, associative bush, case method, project method) to provide psychological and pedagogical guidance for the development and socialization of schoolchildren with intellectual disabilities in work groups is described. A

structural and functional model of socialization and development of schoolchildren with intellectual disabilities in out-of-school education work groups based on the model of collective educational integration, which combines the systemic components: target, content, organizational, procedural, and effective and analytical, was developed, theoretically substantiated, and implemented. A special educational program for advanced training of heads of work groups «Out-of-school education of persons with intellectual disabilities» was introduced.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Коваленко В. Є. Методичні рекомендації до психолого-педагогічного обстеження розвитку школярів з інтелектуальними порушеннями в умовах позашкільної освіти. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 100 с.
- 2. Коваленко В. Є. Модифіковані програми художньо-естетичного, туристсько-краєзнавчого та еколого-натуралістичного напрямів позашкільної освіти (для школярів з інтелектуальними порушеннями). Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 182 с.
- 3. Kovalenko V Programme of Correction of Emotional Development Disorders in Mentally Retarded Primary School Students Taking One-On-One Training. Science and Education. 2017. n. 7. Pp. 11–15.
- 4. Kovalenko V., Syniov V., Peretiaha L., Halii A. The current state of involvement of children with special educational needs in out-of-school education in Ukraine. Amazonia Investiga. 2021. 10 (42). Pp. 31–42.
- 5. Kovalenko V., Bystrova Y., Kazachiner O. Social and pedagogical support of children with disabilities in conditions of general secondary educational establishments. Journal for Educators, Teachers and Trainers. 2021. Vol. 12 (3). Pp. 101–114.
- 6. Коваленко В. Є., Бойко О. О. Педагогічні умови формування художньо-естетичних інтересів розумово відсталих молодших школярів. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: педагогічні науки. 2018. Вип. 1 (315). Частина I. С. 215–222.
- 7. Коваленко В. Є. Взаємодія закладів позашкільної та загальної середньої освіти у процесі соціалізації дітей з інтелектуальними порушеннями. Педагогіка та психологія. 2019. Вип. 61. С. 81–90.
- 8. Коваленко В. Є. Психолого-педагогічні засади залучення школярів з інтелектуальними порушеннями до туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С.Сковороди. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2020. Вип. 55. С. 18–33.
- 9. Коваленко В. Є. Соціалізація особистості як предмет психолого-педагогічних та соціологічних досліджень. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: педагогічні науки. 2020. Вип. 7 (338). С. 5–15.
- 10. Коваленко В. Є. Вікові особливості соціального становлення дітей з інтелектуальними порушеннями в спеціальних психолого-педагогічних дослідженнях. Науковий вісник Мукачівського Державного Університету. Серія «Педагогіка та психологія». 2020. Вип. 2. Том 6. С. 173–184.
- 11. Коваленко В. Є., Туренко Н. М. Гурткова робота як засіб соціалізації дітей з інтелектуальними порушеннями. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. Вип. 9 (103). С. 65–77.
- 12. Коваленко В. Є. Стан емоційно-регулятивного компонента соціалізованості молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2021. Вип. 66. С.100–105.

- 13. Коваленко В. Є. Змістовна спрямованість інтересів школярів з інтелектуальними порушеннями як фактор їх залучення до гурткової роботи. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць. Кам'янець–Подільський : ПП Медобори–2006. 2021. Вип. 17. С. 142–152.
- 14. Коваленко В. Є. Дефініція понять «соціалізація» та «розвиток» у спеціальних психолого-педагогічних дослідженнях. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2021. Вип. 40. С. 59–65.
- 15. Коваленко В. Є. Теоретичні засади практики позашкільної освіти дітей з інтелектуальними порушеннями в Україні. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: педагогічні науки. 2021. № 1 (339). Ч. 2. С. 200–207.
- 16. Коваленко В. Є. Модель соціалізації та розвитку школярів з інтелектуальними порушеннями в творчих об'єднаннях позашкільної освіти. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. Вип. 40. Том 2. С. 165–171.
- 17. Коваленко В. Є. Опис компонентів та рівнів соціалізованості школярів в умовах нормотипового розвитку та розумового дизонтогенезу. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: педагогічні науки. 2021. № 6 (344) Ч.1. С. 224–239.
- 18. Коваленко В. Є. Особливості емоційно-регулятивного компонента соціалізованості дітей середнього та старшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2021. Вип. 41. С. 64–70.
- 19. Коваленко В. Є. Опис мотиваційно-ціннісного компонента соціалізованості молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць. Кам'янець–Подільський : ПП Медобори–2006. 2021. Вип. 18. С. 59–71.
- 20. Коваленко В. Є. Особливості діяльнісно-поведінкового компонента соціалізованості молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. Вип. 1 (105). С. 30–42.
- 21. Коваленко В. Є. Специфіка діяльнісно-поведінкового компонента соціалізованості дітей середнього шкільного віку з інтелектуальними порушеннями. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 47. Том 2. 274–282.
- 22. Коваленко В. Є., Синьов В. М. Біля витоків Харківської олігофренопедагогіки: «Школа біля воріт лікарні» П. Бутковського. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: педагогічні науки. 2022. № 1 (349). Ч.2. С. 239–248.
- 23. Коваленко В. Є. Особливості соціальної компетентності старших школярів з інтелектуальними порушеннями. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2022. Вип. 42. С. 28–39.
- 24. Коваленко В. Є. Структура та зміст спеціальної освітньої програми підвищення кваліфікації педагогів закладів позашкільної освіти. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць. Кам'янець–Подільський : ПП Медобори–2006. 2022. Вип. 19. С. 111–121.
- 25. Коваленко В. Є. Актуальність ідей Г. Сковороди щодо позашкільної еколого-натуралістичної освіти школярів з інтелектуальними порушеннями. Новий колегіум. 2022. Вип. 4 (109). С. 55–59.
- 26. Коваленко В. Є. Модифікація програми «Юні туристи-краєзнавці» як засіб задоволення освітніх потреб школярів з інтелектуальними порушеннями. Наукові записки кафедри педагогіки. 2022. Вип. 50. Том 1. С. 105–112.
- 27. Коваленко В. Є. Особливості розвитку фізичних якостей школярів з інтелектуальними порушеннями. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 50. Том 1. С. 109–114.

- 28. Коваленко В. Є. Психолого-педагогічні умови залучення школярів з інтелектуальними порушеннями до освітнього середовища позашкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Том 1. С. 99–103.
- 29. Коваленко В. Є. Результати впровадження структурно-функціональної моделі соціалізації та розвитку школярів з інтелектуальними порушеннями у творчих об'єднаннях позашкільної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2022. Вип. 43. С. 16–26.
- 30. Коваленко В. Є. Особливості поведінки дітей з інтелектуальними порушеннями старшого шкільного віку. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2022. Вип. 6. С. 85–91.
- 31. Коваленко В. Є. Модифікація програми «Народна творчість» як засіб задоволення освітніх потреб школярів з інтелектуальними порушеннями. *Acta Paedagogica Volyniensis*. Вип. 1. 2023. С. 121–128.
- 32. Коваленко В. Є., Міщенко О. А. Процедура визнання результатів неформальної та інформальної освіти в підготовці бакалаврів та магістрів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (на основі аналізу досвіду країн ЄС). *Новий колегіум*. 2023. Вип. 1-2 (110). С. 79–85.
- 33. Коваленко В. Є. Взаємодія шкільного та позашкільного освітнього середовища в інклюзивному навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями. *Педагогіка здоров'я : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 27–28 вересня, 2019 р. Чернігів, 2019. С. 290–292*
- 34. Коваленко В. Є. Корекція негативних емоцій учнів з інтелектуальними порушеннями в навчальній діяльності. *Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку : матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 20–22 верес., 2019 р. Харків : ХНПУ, 2019. С. 96–99.*
- 35. Коваленко В. Є. Ціннісні орієнтації особистості як показник соціалізованості дітей з інтелектуальними порушеннями. *Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 23–24 жовтня, 2020 р. Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. С. 61–64.*
- 36. Коваленко В. Є. Особливості соціалізації дітей з інтелектуальними порушеннями в онтогенетичному вимірі. *Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики : матеріали ХХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 18–19 листопада, 2020 р. Київ : Університет «Україна», 2020. Ч. 2. С. 42–44.*
- 37. Коваленко В. Є. Позашкільна освіта дітей з особливими освітніми потребами як фактор їх соціалізації. *Man And Environment, Trends And Prospects :3 th International scientific and practical conference, Tokyo, February 10 – 11, 2020. Tokyo, Japan : Sh Scw «New Route». 2020. Pp. 139–140.*
- 38. Коваленко В. Є. Соціалізація дітей з інтелектуальними порушеннями у гуртковій роботі спортивно-оздоровчого напрямку позашкільної освіти. *Фізичне виховання та спорт в закладах вищої освіти : матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 18 грудня, 2020 р. Харків, 2020. С. 184–186.*
- 39. Коваленко В. Є., Синьов В. М. Моделі залучення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес закладів позашкільної освіти. *Використання ресурсів позашкільної освіти у процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами : матеріали Регіон. наук.-практ. семін., м. Харків, 17 лютого, 2021 р. Харків : ХНПУ, 2021. С. 164–168.*
- 40. Коваленко В. Є. Психолого-педагогічні умови соціалізації та розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями в гуртках художньо-естетичного напрямку. *Спеціальна освіта: проблеми та перспективи : матеріали ХІV-ї Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський 15–16 квітня, 2021 р. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О. В., 2021. С. 112–116.*
- 41. Коваленко В. Є. Роль творчих об'єднань напрямів позашкільної освіти у соціалізації та розвитку дітей шкільного віку. *Results of modern scientific research and development : 9th International scientific and practical conference. Madrid, November 16–18, 2021. Madrid, Spain : Barca Academy Publishing, 2021. Pp. 287–293.*
- 42. Коваленко В. Є. Теоретичні засади дослідження компонентів та рівнів соціалізованості школярів з інтелектуальними порушеннями. *Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 17–18 травня, 2021 р. Київ : НПУ*

імені М. П. Драгоманова, 2021. С. 29–36.

- 43. Коваленко В. Є. Структурно-функціональна модель соціалізації та розвитку школярів з інтелектуальними порушеннями в позашкільній освіті. Наукові та освітні трансформації в сучасному світі : матеріали Всеукр. міжд. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 15 липня, 2021 р. Чернігів. Суми : ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. С. 238–241.
- 45. Коваленко В. Є. Фізичний розвиток школярів з інтелектуальними порушеннями як фактор їх включення до творчих об'єднань туристсько-краєзнавчого та спортивно-оздоровчого напрямів позашкільної освіти. Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 2021 р. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. С. 110–113.
- 46. Коваленко В. Є. Специфіка ціннісних орієнтацій та спрямованості особистості старших школярів з інтелектуальними порушеннями. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 24 листопада, 2021 р. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 29–33.
- 47. Коваленко В. Є. Рівні сформованості когнітивно-усвідомлювального компонента соціалізованості школярів з інтелектуальними порушеннями. Харківський природничий форум : матеріали V Міжнар. конф. молодих учених, м. Харків, 19–20 травня, 2022 р. Харків: ХНПУ, 2022. С. 125–128.
- 48. Коваленко В. Є., Міщенко О. А. Позашкільна освіта як фактор розвитку та соціалізації осіб з інтелектуальними порушеннями. The latest problems of modern science and practice : I International Scientific and Practical Conference, Boston, January 11–14, 2022. Boston, USA. Pp. 363–366.
- 49. Коваленко В. Є. Потенціал позашкільної освіти в процесі соціально-психологічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб. Modern development of science and the latest perspectives : XXXII International Scientific and Practical Conference, Vancouver, 16–19 August, 2022. Vancouver, Canada. Pp. 193–195.
- 50. Коваленко В. Є. Аналіз рівнів навчальних досягнень школярів з інтелектуальними порушеннями в умовах дистанційного навчання. Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 22–23 вересня, 2022 р. Харків : ХНПУ, 2022. С. 120–123.
- 51. Коваленко В. Є. Оцінка ризиків виникнення у підлітків з інтелектуальними порушеннями асоціальної та антисоціальної поведінки. Спеціальна і інклюзивна освіта: проблеми та перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 17–18 листопада, 2022 р. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. С. 282–285.
- 52. Коваленко В. Є., Синьов В. М. Принципи структурно-функціональної моделі розвитку та соціалізації школярів з інтелектуальними порушеннями в середовищі позашкільної освіти. Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти : матеріали Всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф., м. Харків, 21 лютого, 2023 р. Харків : ХНПУ, 2023. С. 221–225.
- 53. Коваленко В. Є. Структура гурткового заняття в системі позашкільної освіти дітей з інтелектуальними порушеннями. Пріоритети особистості в навчанні дітей з особливими освітніми потребами в сучасних умовах : матеріали наук.-практ. конф. ЛНУ імені Тараса Шевченка. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. С. 37–41.
- 54. Коваленко В. Є. Модифікація програми «Історичне краєзнавство» як засіб задоволення освітніх потреб школярів з інтелектуальними порушеннями в гуртковій роботі. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 24–26 травня, 2023р. Луцьк : ВНУ, 2023. С. 109–114.
- 55. Коваленко В. Є. Структура системи позашкільної освіти в Україні. SWorldJournal. Issue 6 (4). December 2020. Pp. 103–107.

- 56. Коваленко В. Є., Прихода М. В. Застосування sand-art методу в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з розладами аутистичного спектру. Актуальні питання спеціальної педагогіки : збірник наук. праць / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди ; за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ, 2022. С. 55–58.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Синьов Віктор Миколайович
2. Viktor M. Syniov

Кваліфікація: д.пед.н., професор, член-кор., 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8223-5919

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дмитрієва Ірина Володимирівна
2. Iryna V. Dmytriieva

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"

Код за ЄДРПОУ: 38177113

Місцезнаходження: Вул. Генерала Батюка, будинок 19, Слов'янськ, Краматорський р-н., 84116, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Супрун Микола Олексійович

2. Mykola O. Suprun

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Код за ЄДРПОУ: 02125444

Місцезнаходження: вул. Нікольська, буд. 24, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Боряк Оксана Володимирівна

2. OKSANA BORIAK

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2484-1237

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шеремет Марія Купріянівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шеремет Марія Купріянівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна